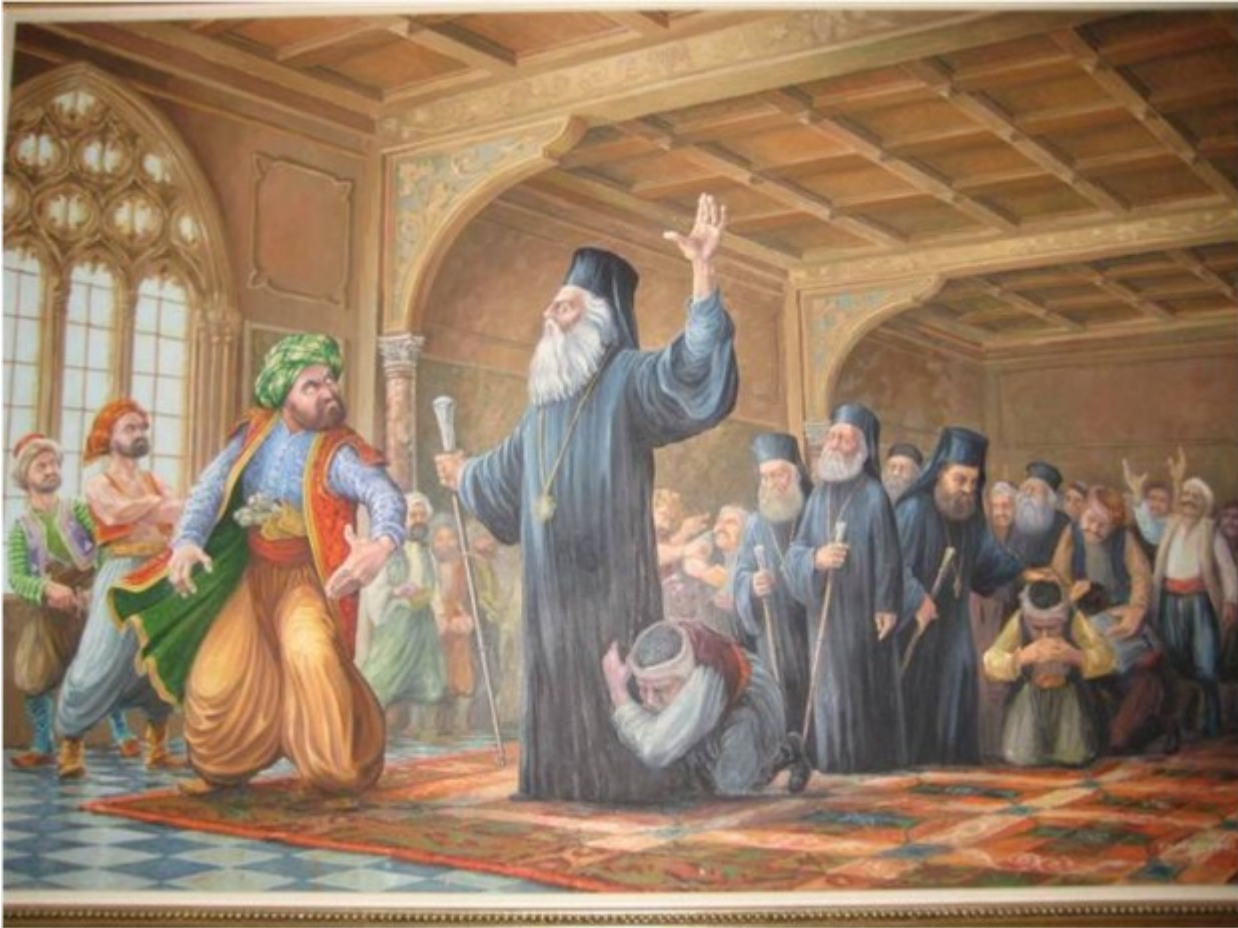

Η συμβολή της Εκκλησίας Κύπρου στους Αγώνες του Έθνους

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Ομιλία της Α.Μ. του Αρχιεπισκόπου Κύπρου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών με την ευκαιρία της επετείου της 9ης Ιουλίου 1821...

Η Α.Μ. ο Αρχιεπίσκοπος Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου κ.κ. Χρυσόστομος προσκλήθηκε από τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών και μίλησε στην Αίθουσα Τελετών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου, την Τετάρτη 9 Ιουλίου 2008, με την ευκαιρία της επετείου της 9ης Ιουλίου 1821, ημέρα απαγχονισμού του Εθνομάρτυρα Αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυπριανού και την κατατόμηση των Μητροπολιτών, των Ηγουμένων και των Προκρίτων της Κύπρου.

Παρακάτω ακολουθούν αποσπάσματα από την ομιλία του Μακαριωτάτου. Ολόκληρη την ομιλία μπορείτε να διαβάσετε [εδώ](#)...

Η συμβολή της Εκκλησίας της Κύπρου στους Αγώνες του Έθνους

“...Η ιστορία της Εκκλησίας της Κύπρου σ’ όλη τη διάρκεια του δισχιλιετούς βίου της είναι η Ιστορία των Ελλήνων Κυπρίων που αγωνίζονται συνεχώς να διατηρήσουν ό,τι ιερό έχουν: Την ορθόδοξη τους πίστη, την ελληνική τους γλώσσα και την εθνική τους συνείδηση.

Έχοντας το κύρος του Αυτοκεφάλου, λόγω της Αποστολικότητας και της αγιότητας του βίου της, και περιβεβλημένη με ειδικά αυτοκρατορικά προνόμια, λόγω και της ακριτικής – μέσα στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία – γεωγραφικής θέσης της νήσου, η Εκκλησία μας ταύτισε, κυριολεκτικά, τις τύχες της με τις τύχες του ποιμνίου της. Τον 7ο αιώνα ο Αρχιεπίσκοπος και η Ιεραρχία ακολουθούν το ποιμνίο τους στα μέρη της Κυζίκου, στον Ελλήσποντο, φεύγοντας τις επιδρομές και τις δηώσεις των Αράβων, σε έναν αγώνα φυσικής επιβίωσης. Απόηχος εκείνης της μετοικεσίας είναι ο τίτλος του εκάστοτε Προκαθημένου της Κυπριακής Εκκλησίας, ως Αρχιεπισκόπου Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου. Λίγο αργότερα, τον 9ο αιώνα, ο επίσκοπος Χύτρων, Άγιος Δημητριανός, ακολουθεί εκουσίως το αιχμαλωτισθέν ποιμνίο του στα μέρη της Μεσοποταμίας και το στηρίζει. Οι συνεχείς προσπάθειές του και ο υποδειγματικός βίος του, πείθουν τον ηγεμόνα να επιτρέψει τον επαναπατρισμό.

Στους δύσκολους αιώνες της Λατινοκρατίας, που εκτείνεται από το 1191 μέχρι το 1570, ο αγώνας ήταν σκληρός, κι όπως συνήθως, διμέτωπος. Ήταν αγώνας για την ανάκτηση της εθνικής ελευθερίας αλλά και την προάσπιση της Ορθόδοξης πίστης. Η διοικητική δομή της Αυτοκεφάλου Ορθοδόξου Εκκλησίας της Κύπρου εξαρθρώθηκε και η ιεραρχία της κατελύθη. Από τις 14 επισκοπές καταργήθηκαν οι 10. Και οι 4 επίσκοποι, που επετράπη να παραμείνουν, απομακρύνθηκαν από τις πόλεις σε μικρά χωριά. Κάτω όμως κι απ’ αυτές τις πιο αντίξοες συνθήκες, η Εκκλησία κράτησε άσβεστο το φως της εθνικής αυτοσυνειδησίας, προφυλάσσοντάς το από τους παπικούς μισσιοναρίους που, δρώντας ύπουλα, απέδιδαν τα δεινοπαθήματα του τόπου και του λαού στ’ αμαρτήματα της Ορθοδοξίας και επιχειρούσαν τον εκλατινισμό.

Από τις πολλές, αλλά ανεπιτυχείς, λόγω της σκληρής διακυβέρνησης των Φράγκων, επαναστάσεις αναφέρω μόνο την επανάσταση του βασιλιά Αλέξη που έγινε το 1427. Άξιο αναφοράς είναι επίσης από την περίοδο αυτή το φρικτό μαρτύριο των 13 μοναχών της Καντάρας, το 1231.

Η Εκκλησία της Κύπρου συνειδητοποιεί βαθύτερα το ρόλο της κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας. Πριν, υπήρχε το ελεύθερο ελληνικό βυζαντινό κράτος, που παρόλη τη συρρίκνωσή του, συνιστούσε πηγή ελπίδας για τους Κυπρίους. Στην Τουρκοκρατία και την Αγγλοκρατία, που ακολούθησε, η Εκκλησία ήταν ο μόνος

οργανωμένος εθνικός φορέας των υποδούλων κι η μόνη ελπίδα τους.

Η Εκκλησία της Κύπρου «ως όρνις επισυνάγουσα τα νοσσία εαυτής υπό τας πτέρυγας» εις καιρόν κινδύνου, ανέλαβε τη στήριξη του λαού με κάθε τρόπο, αναμένοντας την ανατολή καλύτερων ημερών. Συνάμα υποβοήθησε κάθε εξέγερση κατά του δυνάστη, όταν διαφαινόταν έστω και αμυδρά, πιθανότητα επιτυχίας. Η ελευθερία είναι δύναμη της ψυχής που απονεκρώνεται αν δεν ασχολείται κανείς συνεχώς μαζί της. Και θα 'πρεπε ο λαός να μην περιπέσει στο ραγιαδισμό και να μη συνηθίσει στην απλή επιβίωση. Αναφέρουμε ενδεικτικά τις προσπάθειες που έγιναν από την Εκκλησία στις αρχές του 17ου αιώνα, προς τον δούκα της Σαβοΐας όπως βοηθήσει «εις την απελευθέρωσιν του τόπου από τα χέρια του τυράννου» και την εξέγερση που επεχειρήθη το 1607, σε συντονισμό με τα σχέδια του δούκα της Φλωρεντίας να καταλάβει την Αμμόχωστο. Επαναστατικά κινήματα συνταράσσουν το νησί και κατά τα έτη 1764 και 1765.

Παράλληλα στους δύσκολους και ασέληνους αιώνες της Τουρκικής δουλείας, η Εκκλησία ανέλαβε και τη βαρύτερη αποστολή της διατήρησης αλλά και διάδοσης ανάμεσα στο ποίμνιό της, της ελληνικής γλώσσας και γενικότερα της ελληνικής παιδείας. Ήταν κι αυτός ένας άλλος δύσκολος αγώνας αποφασιστικής σημασίας για την επιβίωση του έθνους. Συνειδητοποιούσε η Εκκλησία, πως η ελληνική γλώσσα είναι βασικός παράγοντας δια του οποίου εκδηλώνεται η εθνική αυτοσυνειδησία. Οι Έλληνες της Κύπρου θα παρέμεναν Έλληνες, αν μιλούσαν ελληνικά.

Έτσι αρχίζουν από τον 18ο αιώνα να δημιουργούνται, από την Εκκλησία, τα πρώτα σχολεία για στοιχειώδη εκπαίδευση, κυρίως γλωσσική, σε πόλεις και χωριά. Κύριο σταθμό στον τομέα αυτό αποτελεί η κατά το 1812 ίδρυση από τον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό της «Ελληνικής Σχολής» που εξελίχθηκε αργότερα στο σημερινό Παγκύπριο Γυμνάσιο. Η Σχολή «θα βοηθούσε στην καλύτερευση των ηθών», όπως κατά λέξη αναφέρεται στο πρακτικό σύστασής της. Μα ο ρόλος της δεν θα σταματούσε εκεί. Θα βοηθούσε στη διαφύλαξη και ενίσχυση της εθνικής αυτοσυνειδησίας και ελπίδας. Κατανοούσε, η Εκκλησία, πως μέσα στον αριθμητικό κατακλυσμό των βαρβάρων μόνο με την ποιότητα, την πνευματική πρόοδο και προκοπή θα επιζούσαμε. Και πράγματι η πρωτοβουλία της Εκκλησίας, να θέσει υπό την ευθύνη της την Παιδεία του τόπου, δεν είχε περιορισμένη χρονική σημασία. Αποδείχτηκε, εκ των υστέρων, η καίρια προϋπόθεση της αποτυχίας όλων των αφελληνιστικών προσπαθειών που ακολούθησαν.

Τμήμα της όλης Ελληνικής πατρίδας, η Κύπρος, συνδεδεμένη μαζί της με δεσμούς άθραυστους και ιερούς, δεσμούς αίματος, γλώσσας, θρησκείας, ηθών και παραδόσεων, βρισκόταν πάντα σε συντονισμό με τους παλμούς του υπόλοιπου

Ελληνικού κορμού. Έτσι δεν έμεινε μακριά από την προετοιμαζόμενη εξέγερση του 1821.

Ο Κύπριος αρχιμανδρίτης Θεμιστοκλής Θησεύς επισκέφθηκε τη νήσο και γνωστοποίησε στον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό ότι η επανάσταση που προετοιμαζόταν για χρόνια, επρόκειτο να εκδηλωθεί και ζήτησε την ηθική συμπαράσταση της Εκκλησίας και του λαού. Ο Κυπριανός ήταν μνημένος από καιρό στη Φιλική Εταιρεία. Η καρδιά του σκιρτούσε στην προσδοκία της επανάστασης και στο όραμα της απελευθέρωσης. Αμετάθετος στόχος του ήταν η απελευθέρωση της Κύπρου. Στον στόχο αυτό αποσκοπούσαν όλες οι επί μέρους ενέργειές του. Μα, τόσον αυτός όσον και οι ηγέτες της Φιλικής Εταιρείας είχαν, πολύ σωστά, διαβλέπει τη δυσμενή θέση της Κύπρου μέσα στο κέντρο του σουλτανικού κράτους. Κάθε απόπειρα ένοπλης εξέγερσης των Κυπρίων θα καταπνιγόταν αμέσως στο αίμα από δυνάμεις που θα αποβιβάζονταν γρήγορα από τις γύρω περιοχές, ενώ η κύρια εστία της επανάστασης βρισκόταν μακριά και δεν θα μπορούσε να προσδοκάται βοήθεια απ' εκεί. Γι' αυτό και ο Κυπριανός «ηυλόγησε το εγκυμονούμενον εγχείρημα και ενίσχυσεν αυτό χρηματικώς κατά το δυνατόν». Αναφέρεται πως ο Κανάρης πλησίασε πολλάκις την Κύπρο και πήρε τρόφιμα και ρουχισμό που μαζεύτηκαν από τους κατοίκους για τον αγώνα.

Κι όμως η Κύπρος δεν διέφυγε την καταστροφή. Η Κύπρος και ο Αρχιεπίσκοπός της πλήρωσαν με το αίμα τους την ταπείνωση και τον εξευτελισμό που υφίστατο η Οθωμανική αυτοκρατορία στην ξηρά και τη θάλασσα από τις δυνάμεις της επανάστασης. Έτσι σαν σήμερα, πριν από 187 χρόνια, την 9η Ιουλίου 1821, ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός, οι τρεις Μητροπολίτες, ηγούμενοι, αξιωματούχοι και άλλοι κληρικοί και λαϊκοί, 486 άτομα, θυσιάστηκαν, ως «αγνά και άμωμα ιερεία» υπέρ πίστεως και πατρίδος...

...Κι όταν το 1878 η Κύπρος περιήλθε στα χέρια των Άγγλων, οι Έλληνες κάτοικοί της θεώρησαν ότι πλησίασε ο χρόνος της εθνικής αποκατάστασής τους. Νόμιζαν, φευ, ότι η Αγγλία, όπως πρόσφερε τα Επτάνησα στην Ελλάδα το 1864, έτσι θα έπραττε και με την Κύπρο. Ο Αρχιεπίσκοπος Σωφρόνιος υποδεχόμενος τους Άγγλους διαβεβαίωσε ότι ο κυπριακός λαός, «θέλει διατελεί αφοσιωμένος εις την νέαν αυτού κυβέρνησιν» αλλά «χωρίς να αρνηθεί την καταγωγήν και τους πόθους αυτού».

Οι ελπίδες των Κυπρίων γρήγορα διεψεύσθησαν, ιδίως μετά το 1925 που η Αγγλία προσάρτησε την Κύπρο ως αποικία. Οι επισκέψεις του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου του Γ' στο Λονδίνο δεν απέδωσαν και τον Οκτώβριο του 1931 σημειώθηκε η πρώτη εξέγερση. Οι Άγγλοι κατέπνιξαν αυτήν στο αίμα, που είναι γνωστή ως «Οκτωβριανά» και προσπάθησαν να επιφέρουν καίριο πλήγμα κατά της Εκκλησίας,

που διαισθάνονταν ότι ευθυνόταν γι' αυτή. Δύο Μητροπολίτες, ο Κιτίου και ο Κυρηναίας, καθώς και πάμπολλοι άλλοι, λαϊκοί και κληρικοί εξορίστηκαν.

Ο αγώνας της Εκκλησίας συνεχίζεται αμείωτος. Ο Μητροπολίτης Πάφου Λεόντιος, ως Τοποτηρητής του Αρχιεπισκοπικού θρόνου, και μόνος επίσκοπος στην Κύπρο από το 1933 μέχρι το 1947, παρόλο που σύρεται στα δικαστήρια, περιορίζεται σε μοναστήρια και υφίσταται εξευτελισμούς, μπορεί και κρατά την Παιδεία στα χέρια της Εκκλησίας και τον πόθο της Ένωσης ζωντανό. Το 1950 η Εκκλησία διεξάγει το ενωτικό δημοψήφισμα, στο οποίο 96% του Κυπριακού Ελληνισμού ζήτησε την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Κι όταν διεφάνη ότι η κατοχική δύναμη δεν είχε διάθεση να παραχωρήσει ελευθερία στον Κυπριακό λαό, η Εκκλησία ηγήθηκε, δια του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, του αγώνα για αποτίναξη του αποικιακού ζυγού. Τα μοναστήρια μας έγιναν οι τροφοδότες του αγώνα και ο τόπος καταφυγής και απόκρυψης των αγωνιστών. Οι ναοί λειτούργησαν και πάλι ως «κρυφά σχολεία» όταν ο δυνάστης, στην απόγνωσή του, απαγόρευσε τη λειτουργία των σχολείων. Ο αγώνας εκείνος δεν υπελείφθη σε τίποτα των παλαιότερων αγώνων του έθνους. Στο πρόσωπο του Αυξεντίου επανελήφθη το «Μολών λαβέ» του Λεωνίδα, στον αχυρώνα του Λιοπετρίου αναβίωσε το Χάνι της Γραβιάς, στο Δίκωμο ο Μάτσης μιμήθηκε τον Παλαιολόγο. Όσο κι αν τα ξένα συμφέροντα δεν επέτρεψαν τη δικαίωση εκείνου του αγώνα, όλος ο Κυπριακός λαός, ιδιαίτερα όμως η Κυπριακή Εκκλησία, νιώθουν περήφανοι γι' αυτόν...

...Σήμερα φτάσαμε, δυστυχώς, σε οριακούς για την πατρίδα μας καιρούς. Και θα πρέπει να εξετάσουμε σοβαρά, πού θα στηρίξουμε τον αγώνα μας, πώς θα επαναπροσδιορίσουμε τις επιδιώξεις μας.

Μια τριακονταετής πορεία συνεχών υποχωρήσεων έναντι κάθε παράλογης αξίωσης της Τουρκίας, που κινήθηκε γύρω από τη φιλοσοφία μιας «κοινά αποδεκτής λύσης», είχε για μας ολέθριες συνέπειες. Κύρια εκτροπή εξ αρχής ήταν η θεώρηση του προβλήματός μας όχι ως προβλήματος εισβολής και συνεχιζόμενης Τουρκικής κατοχής, αλλά ως θέματος δικοινοτικής διαμάχης που παραπέμπει στην αναζήτηση «μέσου όρου» θέσεων μεταξύ θύματος και θύτη. Αναμφίβολα ζούμε στην εποχή των ωμών συμφερόντων και των συσχετισμών δυνάμεων και δεν το αγνοούμε. Δεν είμαστε υπερδύναμη για να επιβάλλουμε τους όρους μας. Έχουμε τη γνώμη όμως ότι, ιδιαίτερα τον τελευταίο καιρό, από δική μας υπαιτιότητα, οδηγούμαστε από το κακό στο χειρότερο. Όχι μόνο δεν αξιοποιήσαμε στο ελάχιστο την ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το διεθνές και Ευρωπαϊκό δίκαιο, στα οποία στηρίζεται το σύγχρονο οικοδόμημα του ευρωπαϊκού κόσμου, αλλά, αντίθετα, δημιουργήσαμε και τον μύθο του καλού και διαλλακτικού Ταλάτ, που με

δείπνα και κοινωνικές συναντήσεις, θα έλυε το πρόβλημά μας. Φορτώσαμε τις ευθύνες της Τουρκικής αδιαλλαξίας στη δική μας πλευρά και τη δική μας ηγεσία που τάχατες «δεν ήθελε λύση».

Απ' αυτό τον αυτοεγκλωβισμό φοβούμαστε πως δεν θα βγούμε χωρίς νέες οδυνηρές απώλειες. Ήδη η εθνοκάθαρση, που είναι έγκλημα βαρύτατο και παραβιάζει βασικά πανανθρώπινα δικαιώματα, αρχίζει εκ μέρους μας να νομιμοποιείται, αφού για πρώτη φορά χρησιμοποιείται ο όρος «ελληνοκυπριακό» και «τουρκοκυπριακό» συνιστών κράτος. Η αναφορά σε κατοχή καταργείται στην πράξη, αφού αποδεχτήκαμε τώρα διάλογο για στρατιωτικά θέματα με την «Τουρκοκυπριακή πλευρά» αντί με την Τουρκία όπως γινόταν μέχρι σήμερα. Αυτοεμπαιζόμαστε «με τις εποικοδομητικές ασάφειες», ότι τάχα βοηθούν στην υπέρβαση αδιεξόδων, και φτάσαμε στο σημείο να ερμηνεύουμε την «επανένωση» εμείς ως επανένωση του κράτους (ούτε καν αναφορά για απελευθέρωση) κι οι Τούρκοι ως επανένωση των δύο κρατών. Ξεκινούμε με την εξ αρχής αποδοχή της παραμονής εποίκων και δεν συνειδητοποιούμε τη νομική υπονόμηση, εκ μέρους μας, των θέσεών μας.

Το χειρότερο, δεν δείχνουμε να καταλαβαίνουμε τη σημασία που έχει η προστασία της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η προσπάθεια της Τουρκίας να μονιμοποιήσει και να νομιμοποιήσει την κατοχή, να αποενοχοποιηθεί από την εισβολή, να απαλλαγεί από τα εγκλήματα που διέπραξε, δεν μπορεί να ευοδωθεί όσο υπάρχουν οι αποφάσεις και τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θωρακίζουν την Κυπριακή Δημοκρατία. Ο μόνος τρόπος για να απαλλαγούν οι Τούρκοι και οι σύμμαχοί τους από τα ψηφίσματα και τις αποφάσεις αυτές είναι η διάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας, του αντικειμένου προς το οποίο τα ψηφίσματα απευθύνονται. Γι' αυτό και βυσσοδομούν για εξ υπαρχής δημιουργία νέου κράτους, ώστε στη σύγκρουση των δύο «συνεταίρων» που θα προκύψει, ή θα μεθοδευτεί, απαλλαγμένοι από τις ειλημμένες υποχρεώσεις τους, να τρέξουν να προσφέρουν τις «καλές τους υπηρεσίες» και να αναγνωρίσουν τα δύο κράτη που οραματίζονται. Θα 'πρεπε ως εκ τούτου, στην ερώτηση αν η επιδιωκόμενη λύση θα προκύψει από παρθενογένεση, η απάντηση να ήταν ξεκάθαρη. Η απάντηση ότι θα έχουμε τελικά μian ενιαία ομοσπονδιακή κυβέρνηση μας αυτοεγκλωβίζει. Η ενιαία ομοσπονδιακή κυβέρνηση δεν μπορεί να προκύψει από παρθενογένεση. Πώς θα ξεφύγουμε αργότερα; Μήπως ανοίγουμε δρόμο σε νέες Τουρκικές διεκδικήσεις; Δεν συνιστούν τα πιο πάνω σοβαρότατες διολισθήσεις προς τις Τουρκικές απαράδεκτες θέσεις;

Θα 'ταν αφέλεια σοβαρότατης μορφής η πίστωση με καλή θέληση της Τουρκίας. Και νομίζω πως υπνώτουμε, αν πιστεύουμε ότι με το άνοιγμα διόδων προς τα

κατεχόμενα, με τους όρους μάλιστα του κατακτητή, διευκολύνεται η λύση. Εξυπηρετούνται, απλώς, τα οικονομικά και άλλα συμφέροντα της Τουρκίας και εξασθενεί η πιθανότητα άσκησης πίεσης σ' αυτήν από τρίτους.

Η Τουρκία δεν επιθυμεί λύση επανένωσης της Κύπρου. Αν για να επιβάλει τα άνομα σχέδιά της κράτησε σε άθλιες συνθήκες, απομονωμένους μέσα σε θυλάκους για δέκα χρόνια τους Τουρκοκυπρίους, θα συγκατανεύσει τώρα, που βρίσκεται σε θέση ισχύος, σε επανένωση του τόπου και του λαού, απλώς γιατί υποχωρούμε συνεχώς από τις θέσεις μας; Η Τουρκία μεθοδεύει την κατάληψη ολόκληρης της Κύπρου, χωρίς να επείγεται ιδιαίτερα για τον χρόνο αυτής της κατάληψης..."

Πηγή: churchofcyprus.org.cy